

PO KONGRESU V PRAKSI

V dneh od 3. do 5. aprila je bil v Ljubljani VIII. kongres zveze slovenskih komunistov.

Kongres je dal realen pregled naporov in dosežkov komunistov kot vseh delovnih ljudi v naporih za uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov. Šlo je za prikaz dosežkov in rezultatov na vseh področjih človekovega ustvarjanja.

Na kongresu je sodelovalo 764 delegatov in 324 gostov. Tržiške komuniste so na kongresu zastopali:

ZORKA BRZIN, kontrolor polizdelkov, PEKO tovarna obutve Tržič

ANTON KRAMARIČ, učitelj na osnovni šoli heroja Grajzerja podružnica Lom

LADO ŠTAMCAR, mojster, Bombažna predilnica in tkalnica Tržič

IVKO BERGANT, uslužbenec SOB Tržič, Občinski štab za TO

Iz naše sredine je bila na kongres predlagana tov. Zorka Brzin, kontrolor v šivalnici 512. V kratkih besedah nam je povedala, kako se je pripravljala na kongres in kaj ji pomeni to, da je bila izbrana prav ona.

»V trenutku, ko sem izvedela novico, da sem izbrana za delegata na VIII. kongresu ZK Slovenije, sem bila najprej vznemirjena, morda v rahli zadregi, ob vsem pa predvsem ponosna. Zame pomeni to veliko priznanje in čast, ki bi se je veselil vsak član ZK.

Mislím, da so bili tudi moji sodelavci presenečeni, predvsem pa ponosni, da bom zastopala tržiške komuniste na najvišjem forumu, predvsem, ker sem izbrana iz neposredne proizvodnje. V prvi vrsti moram poudariti, da sem temeljito preštudirala celotno gradivo za kongres, katerega smo vsi kandidati pravočasno dobili. V predkongresnih aktivnostih sem sodelovala na sestanku ZK naše OO, za katerega sem pripravila izvlečke in predloge resolucije za VIII. kongres.

Za sam kongres pa smo se z ostalimi delegati dogovorili, kako se bomo aktivno vključili v delo kongresa. Udeležila sem se tudi posveta vseh gorenjskih delegatov, ki je bil 24. marca v Kranju.

Še večje naloge pa nas čakajo po kongresu. Po svojih močeh in sposobnostih bom skušala prispevati, da bodo ideje in rešitve sprejete na kongresu čimprej zaživele tudi v praksi.

ČESTITAMO VAM za

DAN OF – 27. APRIL

PRAZNIK DELA – 1. MAJ

DAN OSVOBODITVE – 9. MAJ

Uredništvo, družbenopolitične
organizacije in samoupravni organi

BAZENSKA KONFERENCA

Na Bledu v hotelu GOLF smo pod zelo ugodnimi pogoji z nizkimi penzijskimi cenami in brezplačnim delovnim prostorom v okviru kongresnega turizma, organizirali redno bazensko konferenco poslovođij iz naših poslovalnic v času od 7. 3. do 18. 3. 1978.

Kolekcija za sezono jesen-zima 1978/79, ki jo je že prej izbrala posebna komisija za sestavo kolekcije za domači trg, je bila zelo dobro ocenjena. Celotna kolekcija je imela poudarek na modni sezonski obutvi. Kolekcija je bila napram prejšnjim sezonam nekoliko skrčena, vendar so bili prikazani modeli v redu in je dano naročilo zadovoljivo in v skladu s predvidevanji.

Poleg rednega dela – to je naročanje obutve, so bili poslovođje seznanjeni z rezultati poslovanja s strani naših vodilnih delavcev in pa pogovori o vseh perečih problemih na relaciji poslovalnice – tovarna. Pripombe poslovođij so bile predvsem na velik problem zakasnitev dobav sezonskega blaga, dobave posameznih modelov v slabih sortimentih, izredno povečanje števila reklamacij s posebnim poudarkom na odpleljanje, prepočasno reševanje reklamacij ipd.

Konferenco smo zaključili z željo, da bi poslovalnice napravile dober promet, da pa bo promet res lahko dober, jim bomo v veliki meri omogočili mi v tovarni z modno in kvalitetno obutvijo.

Karel Zajc



KOLIKO SO NAS LANI STALI BOLNIŠKI IZOSTANKI?

Letos smo že brali o tem, koliko je bilo primerov posameznih vrst bolniškega staleža v prvih šestih mesecih preteklega leta. Tokrat pa nekaj o tem, kako se je gibal bolniški stalež po posameznih vrstah v preteklem letu, koliko smo izgubili delovnih dni in koliko je bilo za to izplačanih nadomestil. Vsi podatki so za zaposlene v TOZD v Tržiču, v DSSS in v prodajnem sektorju.

— Na porodniškem dopustu do 105 dni in na podaljšanem porodniškem dopustu oz. skrajšanem delovnem času zaradi hranjenja otroka, je bilo v lanskem letu mesečno povprečno 75 zaposlenih delavk, kar je od skupnega števila zaposlenih žensk 6,35 %.

Skupno je to predstavljalo 14.951,5 obratovalnih dni in 2.162.282,55 din izplačanih nadomestil za osebni dohodek od socialnega zavarovanja.

Omenjeni podatki so informativnega značaja, zamisliti pa se moramo nad naslednjimi, ki bi bili morda lahko manjši.

— Bolniški stalež za nego družinskega člana, za izolacijo in spremstvo je v preteklem letu koristilo 1594 zaposlenih, od tega je bilo 1258 primerov koriščenja bolniškega staleža za nego družinskega člana. Za te vrste staleža je bilo izgubljenih skupaj 4477 obratovalnih dni in od tega 4118 dni samo za nego.

Bolniškega staleža nad 30 dni je bilo 625 primerov, in sicer 11.399 obratovalnih dni. Izplačanih nadomestil osebnega dohodka za nego, izolacijo in spremstvo ter za bolniški stalež nad 30 dni, je bilo skupno 2.117.423,45 din. Tudi omenjena nadomestila izplačuje socialno zavarovanje.

V naslednjih dveh tabelah so prikazani izgubljeni obratovalni dnevi in izplačana nadomestila po TOZD v Tržiču, v DSSS in v prodajnem sektorju za pravkar omenjene vrste bolniškega staleža.

izgubljeni dnevi

	nega	izolacija, spremstvo	nad 30 dni	skupaj
TOZD Obutev	2.711	263,5	6.445	9.419,5
TOZD PUR	275	14,5	1.292,5	1.582
TOZD Gumopl.	282,5	18,5	386	687
DSSS	739,5	56,5	2.897,5	3.693,5
prod. sektor	110	6	378	494
Skupaj	4.118	359	11.399	15.876

izplačana nadomestila (za nego, izolacijo in spremstvo ter stalež nad 30 dni)

TOZD Obutev	1.250.564,70 N din
TOZD PUR	190.355,20 N din
TOZD Gumoplast	95.638,20 N din
DSSS	505.459,20 N din
prodajni sektor	75.406,15 N din
Skupaj	2.117.423,45 N din

Naslednja vrsta bolniških izostankov, ki so v naši delovni organizaciji vse bolj kritični, so izostanki za bolezni in nesreče izven dela, ki trajajo do 30 dni. Po posameznih mesecih so se ti izostanki za zaposlene v Tržiču po spolu gibal takole:

Nad podatki, posebno pa zneski človeku zastane dih. Že v eni prejšnjih številkih smo objavili članek SMO RES TAKO ZELO BOLNI? Trdno smo bili prepričani, da bo pisanje med bralci naletelo na odmev. Toda zmotili smo se. Nikogar ne zbode v oči. Morda bo to pot drugače.

Torej! Pričakujemo vaše mnenje in razlage.

Uredništvo

mesec	M	%	Ž	%	Skupaj	%
januar	79	10,37	208	18,02	287	15,00
februar	95	12,45	238	20,57	233	12,19
marec	114	14,98	294	25,28	408	21,21
april	114	14,86	260	22,10	374	19,24
maj	76	9,92	217	18,57	293	15,14
junij	115	14,97	224	19,26	339	17,55
julij	82	10,74	115	9,90	197	10,23
avgust	110	14,08	213	18,06	323	16,47
september	122	15,32	284	23,82	406	20,42
oktober	116	14,44	254	21,36	370	18,57
november	106	13,18	215	18,08	321	16,10
december	112	13,94	236	19,88	348	17,48
povprečno na mesec	103,42		229,83		325	16,63

Kot vidimo, je največ delavcev izostalo od dela zaradi te vrste staleža v mesecu marcu in septembru (408 in 406 delavcev), najmanj v februarju — 233 ali 12,19 % (če izvzamemo julij, ko smo imeli kolektivni dopust).

Poprečno je na mesec болоvalo 325 ljudi, kar predstavlja 16,63 % od skupnega števila zaposlenih.

Število in odstotek primerov, ki so prikazani zgoraj, nam ne pokaže, koliko finančnih sredstev je bilo potrebnih za izplačilo nadomestila za te izostanke. Zato si pogledajmo še te podatke, ki nas bodo mogoče predramili. Skupno je bilo za stalež do 30 dni za bolezni in nesreče izven dela v letu 1977 za zaposlene v Peko na območju tržiške občine izplačanih 2.292.601,50 din ali okroglo 229 starih milijonov. Poleg teh stroškov pa moramo upoštevati še to, da je bilo zaradi teh bolniških izostankov v preteklem letu izgubljenih 16.118 obratovalnih dni ali 700 v enem mesecu. Vsi pa vemo, da so proizvodni plani zelo visoko postavljeni. Zato se vsak lahko zamisli, kakšno obremenitev predstavljajo ti izostanki za uspešno poslovanje naše delovne organizacije.

Sedaj pa navajamo še število izgubljenih dni in zneske, izplačane za nadomestila po posameznih TOZD v letu 1977:

TOZD	štev. izg. obr. dni	izplačana nadomestila
Obutev	8.686	1.210.543,20 din
DSSS	3.620	547.235,70 din
Poliuretan	2.003	263.882,30 din
Gumoplast	1.229	178.736,75 din
Prodajni sektor	578	92.203,55 din
Skupaj	16.118	2.292.601,50 din

Poleg zgoraj navedenih vrst se pojavljajo še izostanki zaradi:

- staleža do 30 dni za nesreče pri delu in poklicna obolenja
- staleža nad 30 dni za nesreče pri delu in poklicna obolenja.

Zaradi nesreč pri delu in poklicnih obolenj je v letu 1977 izostalo od dela 95 ljudi, za kar je bilo porabljenih 1881 obratovalnih dni in 164.358,90 din za izplačilo nadomestila za te izostanke. Od tega je delovna organizacija Peko iz sredstev za osebne dohodke plačala 74.873,50 din (za izostanke do 30 dni) in socialno zavarovanje 89.485,40 dinarja (za izostanke nad 30 dni).

Poglejmo si sedaj še, koliko izgubljenih dni je bilo zaradi teh izostankov po TOZD in koliko sredstev smo za to porabili:

1. Bolniški stalež do 30 dni za nesreče pri delu in poklicna obolenja

TOZD	štev. izg. obr. dni	izplačana nadomestila
Obutev	252	31.788,00 din
DSSS	113	16.748,40 din
Poliuretan	95	9.272,25 din
Gumoplast	115	17.064,85 din
Prodajni sektor	—	—
Skupaj	575	74.875,50 din

2. Bolniški stalež nad 30 dni za nesreče pri delu in poklicna obolenja

TOZD	štev. izg. obr. dni	izplačana nadomestila
Obutev	313	47.545,40 din
DSSS	70	12.333,20 din
Poliuretan	—	—
Gumoplast	15	2.052,75 din
Prodajni sektor	278	27.554,05 din
Skupaj	1306	89.485,40 din

Za marsikoga bo zanimiva še zadnja tabela, ki prikazuje skupno število izgubljenih obratovalnih dni in izplačana nadomestila za vse vrste bolniških izostankov, razen za porodniške dopuste, za zaposlene v TOZD v Tržiču, v DSSS in v prodajnem sektorju.

TOZD	bolniški izostanki	število izg. obr. dni	izplačana nadomestila		
			Peko	socialno zavarovanje	Skupaj
Obutev	18.670,50	1.242.331,20	1.298.110,10	2.540.441,30	
DSSS	7.496,50	563.984,10	517.792,40	1.081.776,50	
Poliuretan	3.680,00	273.154,55	190.355,20	463.509,75	
Gumoplast	3.046,00	195.801,60	97.690,95	293.492,55	
Prod. sektor	1.350,00	92.203,55	167.609,70	259.813,25	
Skupaj	33.243,00	2.367.475,00	2.271.558,35	4.639.033,35	

Kadrovski oddelek

INOVACIJA-SESTAVINA SAMOUPRAVNEGA GOSPODARJENJA

Z nekaj članki želim prispevati Komunistovi akciji »Človek — znanje — produktivnost«. Vzbudili naj bi večje vključevanje in razvoj množične inventivne dejavnosti in izumiteljstva v samoupravni sistem, za začetek inovacijskih procesov tako pri nas, to je v gospodarstvu kot za pospešeno povezovanje razvojno-raziskovalne sfere v gospodarstvu in negospodarstvu.

Osnove inovacijskega procesa, ki so podane s socialističnim samoupravljanjem

Znanstveno tehnološka revolucija, ki je zajela v zadnjih dveh desetletjih ves svet, je tudi pri nas postala stvarnost. Zato je hitrejša vnašanje znanja v proizvodnjo, hitrejša in smotrnejša uporaba novih tehnoloških postopkov in dosežkov, neprestano izboljševanje izdelkov in modernizacija proizvodnih procesov, vsaj tako važno in celo potrebnejše kot uspešna proizvodnja. Zavedati se moramo, da je ravno takrat, ko poteka najbolj uspešna proizvodnja, potrebno tudi najintenzivneje iskati nove postopke in rešitve za takrat, ko bodo »stari« začeli stagnirati. To pomeni, da je za proizvodnjo pripravljeno več variant in ko ena postane neuspešna, se proizvodnja preusmeri na novo varianto. Torej, če bi se izjasnili bolj samoupravljalško, bi se to glasilo takole: izpolnjevanje nalog, del in opravil pri vsakodnevem delu v okviru sprejetih samoupravnih aktov in proizvodnih planov, skupno z ustvarjalnim delom vsakega delavca v vsakem delu proizvodnega procesa pri izboljševanju obstoječega oziroma

pripravljanja novega; predstavlja v socialističnem samoupravljanju; torej na podlagi družbene lastnine sredstev za delo, celovit sistem samoupravnega združevanja dela in sredstev v smislu zakona o združenem delu. Iz tega izhaja, da to ni več **deklarativno** sodelovanje v samoupravljanju, razpravljanju in glasovanju ob pripravljenih predlogih iz »službe«, ki se spreminjajo v sklepe, temveč aktivno sodelovanje pri ustvarjanju predlogov; torej ustvarjalni predlogi izboljšav in novosti v proizvodnji, ki jih posamezniki ali skupine postavljajo pred druge samoupravljalce, pomeni v duhu zakona o združenem delu prevzemanja neposrednih odgovornosti in neposredno ustvarjanje novega, odpravljanje napak in pomanjkljivosti ter drugega, kar vse ima en sam namen in sicer dvig produktivnosti in dohodka v združenem delu. Vsak pri svojem delu, svoji okolici, ali v svoji stroki je dolžan, da ob tem, ko ugotavlja pomanjkljivosti in težave, pokaže na možnosti za njihovo rešitev. V tem primeru gre za **neposredno samoupravljanje**, ki v podani obliki ni povezano s hierarhičnimi odnosi v določeni OZD ali TOZD, temveč je organizirano in vključeno v samoupravni sistem, s čimer je jasno podana oblika sodelovanja delavskega razreda, gospodarjenje s sredstvi in rezultati dela.

Študija tov. Kardelja »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« in zakon o združenem delu na mnogih mestih poudarjata ustvarjalnost kot obliko delovanja delavcev in slednji tudi določa delovnim organizacijam, da vnesejo v svoje samoupravne akte ustrezne ukrepe, ki bodo trajno omogočali inventivno dejavnost. Organizirana inventivna dejavnost pa naj bi postala čimprej sestavni del proizvodnih procesov v vseh delovnih organizacijah. Tudi nekateri naši akti prinašajo nekatera določila, vendar jih je premalo, zato bo verjetno potrebno pripraviti še določene anekse, ki jih določa zakon o združenem delu.

Zakon o združenem delu je prinesel bistveno novost v obravnavanju inovacij. Ta se sestoji v tem, da se inovacije obravnavajo kot rezultat raziskovalne in inventivne dejavnosti, to je izumov, tehničnih izboljšav in novih tehničnih rešitev. Inovacije so torej del materialnih pravic in sestavni del družbenih sredstev, to je del »družbenega bogastva« (skupščina SRS stališča in sklepi o raziskovalni dejavnosti kot sestavin združenega dela 14. december 1977). V tem dokumentu se tudi ugotavlja, da proizvodne organizacije združenega dela in ostali uporabniki raziskovalnih rezultatov še premalo skrbijo za vključevanje raziskovalne dejavnosti v svoje razvojne programe in poslovne odločitve. Zato tudi ne posvečajo potrebne pozornosti ustreznemu organiziranju samoupravnih in strokovnih organov kakor tudi razvojnih centrov (kjer so potrebni), ki bi bili sposobni in odgovorni za vključevanje raziskovalnih dosežkov in njihovo neposredno pripravo za vključevanje v proizvodni proces oziroma za njihovo poznavanje in upoštevanje pri odločitvah poslovne in politične narave. Zato je potrebno za ustvarjanje in izvajanje konceptov razvoja vključiti tako raziskovalne svetovalne organizacije kakor tudi razvojne centre. Po drugi strani pa bo potrebno uresničiti načelo o enakem družbenoekonomskem položaju delavcev na raziskovalno-razvojnem področju, kot ga imajo delavci v neposredni materialni proizvodnji. Razviti bo potrebno tudi ekonomsko motiviranost delavcev za povečanje dohodka, o katerem delavec odloča in ga nameniti tja, kjer lahko največ prispeva povečanju ustvarjanja nove vrednosti, ustrežno se bo morala uresničiti ekonomska zveza med osebnim dohodkom delavca in celotnim dohodkom, ki ga delavec ustvarja s svojim delom in kot upravljalec, ko odloča o sredstvih družbene reprodukcije, o družbenem kapitalu v temeljni organizaciji združenega dela in družbi kot celoti.

V uporabo prenešene inovacije so: produkcijska sredstva dela, ki se jih pri obračunavanju proizvodnje vodi pod osnovnimi sredstvi, če so v uporabi več kot eno leto. Za obravnavanje inovacij, njihovo preverjanje in uporabo v proizvodnji veljajo ista načela in odgovornosti kot za druga družbena sredstva. Razumljivo je, da spričo tega zakon o združenem delu avtorjem inovacij zagotavlja posebne pravice pri delitvi čistega dohodka v obliki posebnega nadomestila poleg osebnega dohodka za delo v »rednem« delovnem procesu.

Poleg določil v zakonu o združenem delu, ki odredajo mesta ustvarjalnosti in inovacijam, je sprejeta še vrsta družbenih dokumentov, ki naj pomagajo k uveljavitvi inventivne dejavnosti pri vseh proizvodnih procesih in v vseh delovnih organizacijah. To so zlasti: družbeni dogovor o spodbujanju ustvarjalnosti in SFRJ, družbeni dogovor o invacijah v SRS, stališča in sklepi skupščine SRS, smernice Zveze sindikatov SRS o organiziranju inventivne dejavnosti v gospodarstvu in ne nazadnje študija tov. Kardelja o »Smeri razvoja socialističnega samoupravljanja«, ki jih bo verjetno potrdil kongres zveze komunistov SRS in SFRJ.

Janez Ažman

TEKMOVANJE NA ZELENICI

1. marca smo organizirali in izvedli že tradicionalni veleslalom med ekipama ELEKTRO – PEKO in ELEKTRO – NAGLIČ.

Tekmovanje je uspelo. S precejšnjo prednostjo je zmagala ekipa PEKO. Vrstni red posameznikov je bil:

1. Perko Peter (Peko)
2. Valjavec Marjan (Peko)
3. Štrukelj Žarko (Naglič)
4. Stritih Franci (Peko)

Vsi tekmovalci so dobili praktične nagrade in si obljubili, da se tudi v naslednji sezoni pomerimo. Bomo videli kdo bo takrat boljši?

Peter Perko

...IN POD STORŽIČEM

V soboto 18. marca je bilo tekmovanje v veleslalomu za smučarje iz TOZD ORODJARNA. Tekmovanje je bilo na progi pod Storžičem. Kljub slabemu vremenu so vsi tekmovalci pokazali zbrano mero smučarskega znanja, poguma in borbenosti. Po izenačenem boju v dveh tekih je bil vrstni red naslednji:

1. Sova Stanko
2. Perko Peter
3. Ahačič Dušan
4. Stritih Franci
5. Perko Ludvik
6. Dolinar Stane

Ugotavljamo, da je tekmovanje zelo lepo uspelo. Sklenili smo, da bo tekmovanje postalo tradicionalno.

Peter Perko

OPRAVIČILA NI

Za četrtek, 23. marca je bilo sklicano 4. zasedanje delavskega sveta TOZD OBUTEV. Na dnevnem redu so bile dokaj pomembne točke, med drugim tudi potrditev prispevnih stopenj za leto 1978 samoupravnim interesnim skupnostim in razdelitev sredstev stanovanjskega sklada.

Zasedanje je bilo sklicano ob 14.15 uri. Na zasedanje je prišlo manj kot polovica članov delavskega sveta.

Vprašujemo se, ali so billi člani, ki smo jih izvolili, da nas bodo zastopali dobro izbrani in ali se zavedajo svojih samoupravljalskih dolžnosti?

Bomo morali sklicevati zasedanja (če bomo hoteli zagotoviti sklepčnost) med delovnim časom? Roko na srce. Če bi delavski svet zasedal od 12 ure naprej, se nam do dveh ne bi mudilo nikamor, pa tudi manjkalo jih ne bi veliko.

SM

KAZALCI USPEŠNOSTI POSLOVANJA

V prejšnji številki Čevljarja so bili prikazani rezultati našega dela na podlagi podatkov po zaključnem računu 1977.

Danes pa so v obliki tabele navedeni kazalci uspešnosti poslovanja za vsako TOZD, za DSSS in DO brez TOZD Budućnost, ter posebej še za TOZD Budućnost. Podatki se nanašajo na leto 1977 in 1976; v obliki indeksa pa je prikazana primerjava rezultatov obeh obračunskih obdobj.

Kazalci uspešnosti poslovanja se delijo na dva dela.

V prvi del spadajo tisti, ki jih predpisuje Zakon o združenem delu in so bili navedeni že v poslovnem poročilu, ki se je obravnaval na samoupravnih organih in zborih delavcev vseh TOZD

in DSSS. Ti kazalci so izračunani na osnovi poprečnega števila zaposlenih v letu 1977.

Drugi del pa vsebuje tiste kazalce uspešnosti poslovanja, ki so bili določeni z odlokom Zveznega izvršnega sveta. Izračunani so na podlagi vkalkuliranih delovnih ur določenega obračunskega obdobja.

Kazalci uspešnosti so prikazani zelo obsežno, kajti ZZZ določa, da morajo biti rezultati dela delavcev in poslovanja TOZD izkazani in podani tako, da jih lahko vsi delavci in organi upravljanja obravnavajo in ocenjujejo.

Franc Grašič

KAZALCI USPEŠNOSTI PO ZZZ
za obdobje januar - december 1977

		O B U T E V			P O L I U R E T A N			G U M O P L A S T		
		1976	1977	Indeks	1976	1977	Indeks	1976	1977	Indeks
Število zaposlenih		968	980	101	170	170	100	108	136	126
1. Dohodek na delavca v	din	97.529	89.872	92	89.476	84.224	94	104.361	98.213	94
2. Dohodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi	%	366	210	57	200	175	88	195	99	51
3. Čisti dohodek na delavca v	din	87.531	81.282	93	75.047	72.006	96	88.481	84.404	95
4. Akumulacija v primerjavi z dohodkom	%	10,2	6,7	66	4,5	6,1	136	3,7	5,1	138
5. Akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom	%	11,4	7,4	65	5,4	7,2	133	4,4	6,0	136
6. Akumulacija v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi	%	37,4	14,0	37	9,1	10,7	118	7,2	5,1	71
7. Osební dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca v	din	77.549	75.299	97	70.988	66.835	94	84.620	79.360	94
8. Čisti osebni dohodek na delavca v	din	42.867	47.327	110	43.424	46.288	107	49.343	50.838	103
9. Poprečni čisti OD za 182 ur v	din	3.831	4.228	110	3.707	4.138	112	4.275	4.371	102

KAZALCI USPEŠNOSTI PREDPISANI OD ZIS
za obdobje januar - december 1977

Število zaposlenih na osnovi vkalkuliranih ur		947	978	103	171	166	97	111	137	123
1. Del izplačanih OD za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb na delavca v	din	18.453	14.779	80	18.190	15.797	87	20.286	16.319	80
2. Sredstva iz dohodka za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb in za pogodbene obveznosti na delavca v	din	10.220	8.608	84	14.345	12.512	87	15.450	13.708	89
3. Celotni prihodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi obratnimi sredstvi	%	2.048	1.321	65	3.028	1.536	51	2.355	1.185	50
4. Poprečno uporabljena poslovna sredstva (osnovna + obratna) na delavca v	din	27.252	42.969	158	44.482	49.292	111	52.035	98.863	190
5. Celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi	%	128,9	122,5	95	113,4	114,2	101	141,8	141,1	100
6. Doseženi dohodek v primerjavi s planiranim dohodkom	%	110,0	85,8	78	91,1	79,7	87	105,7	95,1	90
7. Doseženi osebni dohodek v primerjavi s planiranim osebnim dohodkom	%	109,4	100,4	92	94,4	97,4	103	99,8	111,8	112

NAŠIH PETINSEDEMDESET LET

Pogoji za nastanek čevljarstva v Trziču

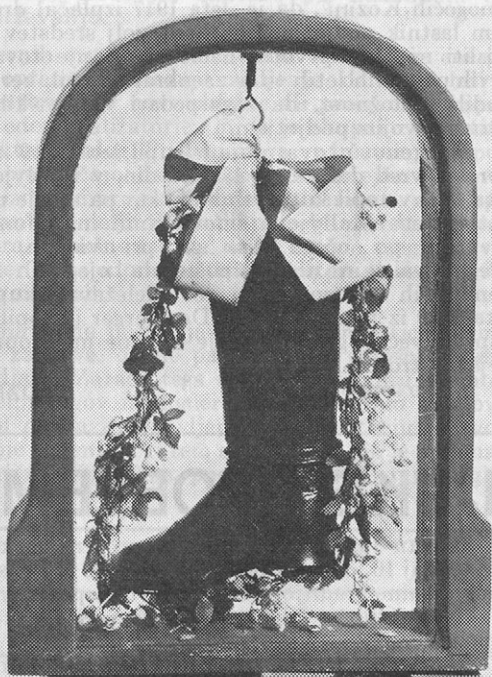
Nase podjetje praznuje letos 75 letnico svojega delovanja in je najstarejše industrijsko čevljarstvo podjetje v državi. Vsa druga tovrstna podjetja so nastala po prvi še več pa po drugi svetovni vojni.

Če želimo ugotoviti, zakaj je naše podjetje nastalo prav v Trziču, moramo poseči nazaj v 17. in 18. stoletje.

Trzič je imel zaradi svoje lege vse pogoje za razvoj obrti že v najstarejših časih. Pot preko Ljubelja je povezovala razvite srednjeevropske pokrajine z južnimi predeli, predvsem s Trstom, ki je bil od nekdaj obmorski in trgovski center.

Vodna sila je dajala Trziču pogoje za razvoj kovaške in druge obrti, zaledje pa za razvoj živinoreje, ki je preskrbovala Trzič in sosedne predele z mesom, usnjarsko in čevljarstvo obrt pa s kožami.

Usnjariji so se že leta 1662 združili v čevljarstvo zadrugo ali ceh. Kdaj so čevljarji ustanovili svoj ceh ni znano, znano je le, da se vpisna knjiga pričinja s tem, da objavlja na uvodnem mestu sklep čevljarkega ceha z dne 11. junija 1751, da mora vsak, ki je sprejet v čevljarstvo obrt, plačati 4 goldinarje v mojstrsko blagajno.



Cehovski grb

V tem obdobju je bilo pač toliko čevljarjev, kolikor so njihovih izdelkov potrebovali za domačo rabo. Ščasnoma se je razvila cvetoča kupčija izven domačega kraja, k čemur so v veliki meri pripomogli trgovci in prevozniki, ki so prevažali robo iz Trsta in drugih južnih predelov preko Ljubelja v srednjo Evropo in v obratni smeri.

Čevljarstvo obrt se je pod temi pogoji lepo razvijala. Posamezni obrtniki so postali tako pomembni, da so se pričeli udeleževati raznih razstav, na katerih so prikazovali svoje izdelke in blago prodajali. Tako najdemo že leta 1844 izdelke trziških čevljarjev na obrtniški razstavi v Ljubljani. Bleiweisove »Novice« so 9. oktobra 1844 takole zapisale:

»Komaj smo jenjali trziške mojstre hvaliti, moramo zopet dva rokodelca iz Trziča v misli vzeti, katerih blago je zavoljo majhne cene krog in krog znano: ta dva čevljarja sta namreč J. Megušar in M. Klopčauer, katera veliko taužent čevljev na leto prodasta.

Sam Klopčauer na leto čez trideset taužent ženskih in otroških čevljev izdela, katera cena je 8 do 26 krajcarjev. Naš presvetli cesar so se sami čez majhno ceno zavzeli, ko so v razstavi imenovane čevlje ogledovali.

Po podatkih trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je bilo leta 1860 v trziškem davčnem okraju 53 čevljarstev obratov. Zbornična statistika za leto 1870 pa navaja, da naredijo trziški čevljarji letno pol milijona parov velikih in majhnih čevljev, ki jih prodajajo po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Hrvaškem, Ogrskem, po Avstriji in Galiciji.

Pri tem je zanimiva ugotovitev, da v tem času v Trziču še ni bilo nobenega šivalnega stroja, ne za šivanje zgornjih delov čevljev, ne za oblačila. Šivalni stroj za čevljarje, ki ga je izumil Elias Howe v Ameriki, je prišel v Trzič izpopolnjen šele s pričetkom tovarniške izdelave obutve.

Čevljarstvo industrija se je začela razvijati v Trziču okrog leta 1874. Prvo tovarno sta tedaj odprla brata Filip in Kristijan Demberger, sinova frankfurtskega bankirja. S trziškim čevljarstvom sta se spoznala, ko sta prihajala v naše kraje na dopust.

Kristijan je leta 1877 umrl star 27 let. Po njegovi smrti je k firmi pristopil mladi Karl B. Mally, ki je ravnokar prevzel očetovo usnjarno. Od tedaj se je tvrdka začela imenovati Mally etc. Demberger. Ko se je Filip Demberger izselil v Graz, so Karl Mally in po njegovi smrti (1920) njegovi dediči nadaljevali s tovarno do leta 1931, ko je z obratovanjem prenehala.

Do vstopa Mallyja v podjetje je imela firma svoje prostore pri »Ferberju« (kjer je sedaj blagovnica Mercator), po vstopu Mallyja pa na glavnem trgu v prostorih, katere je leta 1938 občina preuredila za svoje potrebe in potrebe sodnije, socialnega zavarovanja in v stanovanjske namene. V novi tovarni na glavnem trgu so izdelali dnevno do 100 ducatov, to je 1.200 parov obutve, od tega precej v »teksani« izdelavi.

Leta 1883 je začela obratovati čevljarstvo tovarna Gö eken etc. Müller. Svoje prostore je imela v Slugovi, sedanji Ošabnikovi hiši. Na višku je bila okoli leta 1900, ko je zaposlovala nad 100 delavcev. Prenehala je leta 1920, ko jo je z delavci in inventarjem vred prevzel Peter Kozina.

Peter Kozina

ustanovitelj prve slovenske tovarne čevljev

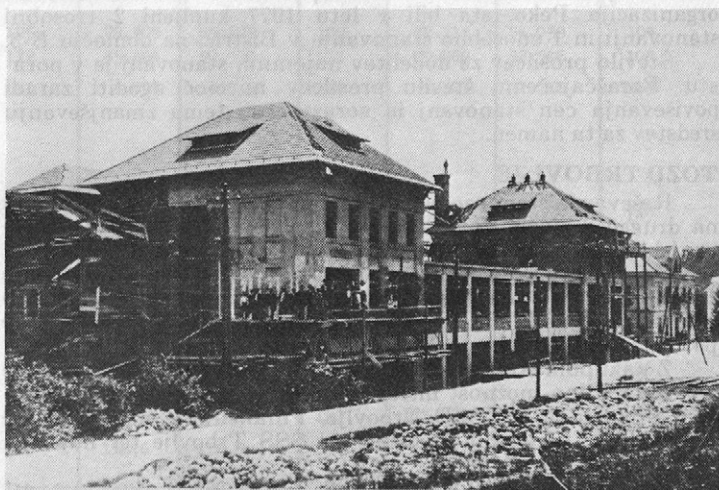
V dobi utrjevanja tujcev na našem ozemlju in ustanavljanja in širjenja nemške industrije se je pojavil Peter Kozina, ustanovitelj prve slovenske tovarne čevljev Peko v Trziču.

Rojen je bil 19. junija 1876, kot sin bajtarja v Dolenji vasi pri Ribnici. Starši so bili siromašni in imeli kopico otrok. Po končani ljudski šoli ga je oče z velikimi prošnjami poslal učiti trgovskega poklica k Bakovniku v Šmartno pri Litiji. Bakovnik je odkupoval izdelke domače obrti ter trgoval z zobotrebcami in bičevniki, ki so jih tedaj v velikih količinah izvažali.

Že kot vajenec se je Kozina dobro izkazal. Uglašenost, zgovornost in prijeten pristop, ki sta za trgovski poklic neobhodno potrebna, si je pridobil že doma, saj so Ribničani bili znani kot dobri in sposobni proizvajalci in prodajalci izdelkov »suhe robe«.

Ko si je Kozina pridobil praktičnega znanja kot samostojni trgovski pomočnik, je odšel v Ljubljano k firmi A. Krisper. To podjetje je bilo seveda neprimerno večje kot Bakovnikovo. Kupovali in prodajali so na veliko najrazličnejše izdelke. Kozina je delal v večih oddelkih, dokler mu ni bila poverjena prodaja obutve. Krisper je bil takrat glavni založnik za podeželske čevljarje, katerim je dobavljal usnje in pomožni material, od njih pa prevzemal izdelano blago. Največ povezave je imel s čevljarji iz Trziča, Kovorja, Križev in Ljubnega. Kozina se je pri tem poslu dodobra seznanil z ljudmi in se kmalu pričel baviti z mislijo, da se osamosvoji. Tako sta s trgovskim tovarišem in sotrudnikom že leta 1900 sklenila, da pričneta delati na svoje.

Spomladi leta 1903 je Peter Kozina s svojim družabnikom Štefanom Hitzlom protokoliral 28. marca pri trgovskem sodišču javno trgovsko firmo »Hitzl et. Co. Kozina« s sedežem v Ljubljani v Zoisovi hiši na Bregu št. 20. V službo k firmi je vstopil Hinko Kavčič, ki je vodil pisarno. Hitzl in Kozina pa sta potovala, nakupovala in prodajala blago, med drugim tudi izdelke ribniške doline in čevlje iz Trziča in okolice. Med blagom, s katerim so trgovali, so čedalje bolj prevladovali čevlji, ki so se



Gradnja tovarne

izkazali kot najboljši artikel. Solidni in ceneni izdelki tržiških in okoliških čevljarjev so k temu največ prispevali.

Prodaja je lepo uspevala, vendar poslovni uspehi niso bili vedno najboljši, kar je kmalu povzročilo poslovne spore med družabnikoma, katerih zaključek je bil, da je leta 1907 Kozina Hitzla izplačal in si s tem pridobil proste roke za neoviran razvoj svoje dejavnosti.

Pričetek obratovanja v Trziču

Kozina je stalno iskal oporišče, kjer bi mogel pričeti delati na podoben način kot obe nemški tovarni. Leta 1907 se mu je ponudila prilika v delavnici mojstra Janeza Papova, ki je zašel v finančne nepravilnosti. Ta delavnica je bila po trditvi nekaterih v zgradbi »Pertoni« ob Ljubeljski cesti, ki so jo med okupacijo porušili, po drugih virih pa v »Vandrhovci« na Ljubeljski cesti št. 17. Tu so prirezovali usnje in šivali zgornje dele, ostalo pa so dajali v izdelavo obrtnikom na dom. Imeli so ena sekalin in šest šivalnih strojev »šteparic«.

Gradnja tovarne

Ko je leta 1908 stekla železnica do Trziča, se je zdela Kozini da je prišel najprimernejši čas za uresničitev njegovih načrtov. Od barona Borna je kupil dokaj poceni travnik in prodišče ob Bistrici nasproti železniške postaje. Po idejah, ki si jih je pridobil s poslovnimi potovanji v tujini in ogledi znanih tovarnih čevljev — med njimi Ballyjeve v Švici — je dal izdelati načrte za tovarno čevljev v Trziču.

Vest, da gradi v Trziču Slovenec konkurenčno tovarno čevljev, je silno vznemirila oba nemška lastnika čevljarstev Mallyja in Goekena. Alarmirala sta nemško časopisje, ki je ogorčeno napadlo Borna, kako je mogel storiti usoden korak in prodati Slovincu ob železniški postaji zemljišče za novo tovarno. Vendar se tu ni dalo ničesar spremeniti. Kupčija je bila sklenjena, cena plačana in prepis v zemljiški knjigi izvršen.

Zidanje tovarne sta hotela na vsak način preprečiti. Pri okrajnem glavarstvu sta dosegla, da se je gradnja za nekaj časa ustavila, vendar prepovedi gradnje nista mogla izposlovati.

Tu je morda zanimiva pripoved, ki jo je ob nekem sprejemu Pekovih upokojencev podal sedaj že precej časa pokojni Anton Dobrin. Takole je povedal: »Ko sem neko nedeljo šel na sprehod mimo gradbišča, sem tam zagledal gospoda Mallyja in Goekena,

ki sta ogledovala, kako gradnje nepredujejo. Zanimalo me je, kaj se pogovarjata. Ker sem obvladal nemščino, sem se jima toliko približal, da sem slišal, kako sta modrovala — naj kar gradi, saj ko bo dograjeno itak ne bo njegovo, bomo že kako ukrenili, da bo tovarna naša.« In naprej pravi: »Kot vemo pa se je vse tako zasukalo, da je Kozinova tovarna danes veliko moderno čevljarstvo podjetje v službi in v korist delavskega razreda, o njunima tovarnoma pa ni nobenega sledu več.«

Kozina je z graditvijo prve slovenske čevljarstvene tovarne zašel v velike finančne težave, ki so jih na vse mogoče načine pospeševali in povzročali tržiški nemški veljaki, vendar se je leta 1913 s pritegnitvijo novih družabnikov uspel rešiti tudi teh. V zvezi s tem je bila 25. marca 1913 protokolirana sprememba firme v »Peter Kozina et. Co.«. Prva leta dela v novi tovarni so bila trda. Kozina se je neumorno trudil, da svoj izdelek vpelje na trg in uspel, da je prodaja izdelkov tovarne stekla po vsej avstro-ogrski monarhiji.

Prva svetovna vojna

Prišla je doba prve svetovne vojne. Kozini je uspelo dobiti vojaška naročila in z njimi zaposliti svoje delavce. Obenem z vojaškimi dobavami so prispeli tudi novi stroji, ki so omogočali povečanje proizvodnje. Tudi z materialom ni bilo težav, saj je šlo za vojaško obutev.

Visoka proizvodnja, primerne cene in dober zaslužek so omogočili Kozini, da je leta 1917 izplačal družabnike in postal sam lastnik podjetja. Imel je dovolj sredstev in je lahko pričel misliti na svoj prvotni načrt povečanje tovarne. Vendar je v prvih povojnih letih to še zaenkrat odložil, ker se mu je iznenada nudila prilika, da zagospodari v nemških tovarnah in jih združi s svojim podjetjem.

Goekenovo tovarno je odkupil leta 1919 in z vso tovarniško opremo vred dal zanjo 175.000 din, v Mallyjevo podjetje pa je leta 1921 vstopil kot družabnik, kar pa mu je nakopalo več težav kot koristi. Mallyjeva sinova Emil in Alfonz, ki sta podjetje prevzela po očetu, sta ga pri važnih odločitvah vedno preglasovala in nista upoštevala njegovih predlogov. Zaradi nemogočih odnosov se ni več udeleževal skupnih sej in končno leta 1929 iz firme Mall et. Demberger izstopil. Medtem pa je že uspel povečati gradnjo svoje tovarne in jo opremiti z najmodernejšimi stroji.

Več o tem prihodnjič.

ROZMAN JANKO

REŠEVANJE STANOVANJSKE PROBLEMATIKE

Sredstva namenjena za reševanje stanovanjske problematike so bila v letu 1977 razdeljena: 19 prosilcem za nakup stanovanj v blokovni gradnji, 13 prosilcem za individualno gradnjo in 9 za adaptacijo.

Drugi ali tretji obrok posojila za individualno gradnjo je koristilo 28 upravičencev.

V prednostni listi prosilcev za dodelitev posojil za individualno gradnjo ni bila pozitivno rešena 1 prošnja, v vrstnem redu prosilcev za dodelitev posojila za adaptacijo 9 prošenj, medtem ko so bili prosilci za dodelitev posojil za nakup stanovanj vsi rešeni.

Nerešene prošnje so ostale le tistih prosilcev, ki niso izpolnjevali pogojev in meril pravilnika o kreditiranju stanovanjske gradnje.

Iz stanovanjskih sredstev namenjenih za odkup najemnih stanovanj, nad katerim ima razpolagalno pravico delovna organizacija Peko, sta bili v letu 1977 kupljeni 2 trosobni stanovanji in 1 enosobno stanovanje v Bistrici na območju B-3.

Število prosilcev za dodelitev najemnih stanovanj je v porastu. Poraščajočemu številu prosilcev ni moč ugoditi zaradi poviševanja cen stanovanj in sorazmerno temu zmanjševanju sredstev za ta namen.

TOZD TRBOVLJE

Reševanje stanovanjske problematike v Trbovljah se odvija na drugačen način kot na področju Trziča. Od skupnih stanovanjskih sredstev ustvarjenih v TOZD Trbovlje se del sredstev — 40 % — zbira pri Samoupravni stanovanjski skupnosti Trbovlje za financiranje usmerjene gradnje družbenih stanovanj. Prostih sredstev v TOZD na ta način ne ostane dovolj za reševanje posojil za individualno gradnjo in adaptacijo.

Z nakupom stanovanjske hiše na Lokah 12 v Trbovljah, se je pokazala edina možnost hitrejšega reševanja perečih stanovanjskih problemov v TOZD Trbovlje. Financiranje nakupa se je pokrivalo iz združenih sredstev pri SSS Trbovlje ter najetega posojila.

TOZD MREŽA

Stanovanjska problematika se obravnava po enakem principu kot stanovanjska komisija.

V letu 1977 je bilo vloženih prošenj za kreditiranje nakupa stanovanj 16, od tega pozitivno rešenih 5. Prosilcev za posojila za individualno gradnjo je bilo 13, od tega pozitivno rešenih 7.

Negativno so bile rešene tiste prošnje, katerih prosilci niso izpolnjevali določil samoupravnega akta.

S sklepom DS TOZD MREŽA so bila namenjena sredstva za odkup stanovanj. Stanovanja kupujemo tam, kjer narekujejo potrebe: ali za reševanje stanovanjskih problemov delavcev TOZD MREŽA, ki so za poslovalnico nujno potrebni in nimajo urejenega stanovanja, ali delavci, ki imajo nemogoče pogoje za bivanje. Na ta način sta v Mariboru kupljeni 2 stanovanji (vseljivo v febr. 1978), v Smederevu 1 stanovanje (vseljivo v febr. 1978), v Mostarju 1 stanovanje (vseljivo januar 1979), v Kranju 1 stanovanje (vseljivo nov. 1977) ter v Ljutomeru 1 stanovanje (vseljivo febr. 1978).

Kako smo poskrbeli za samske delavce?

V letu 1977 smo adaptirali bivšo »Romihovo hišo« v Trziču v sedem stanovanjskih enot, oziroma predvideli tako, da prebiva v njej 30 samskih delavcev. Prostori so urejeni tako, da imajo stanovalci možnost pripraviti hrano v urejenih kuhinjah. S preureditvijo teh prostorov smo omogočili primerne prostore za bivanje ter možnost vključitve v družbeno življenje Trziča, kar jim pred tem zaradi neustrezne lokacije (Maršalat je bil oddaljen od središča mesta) ni bilo možno.

V. B.



VZDRŽEVANJE IN NABAVA NOVE OPREME

Večkrat se nam zgodi, da se pri popolnoma novi opremi pokaže vrsta pomanjkljivosti in napak, za katerih odpravo so potrebni precejšnji stroški. Nove stroje je često treba predelovati in odklanjati pomanjkljivosti, tako tehnične, kot tudi varnostne, predno se stroj lahko normalno in varno uporablja. S tem pa se učinek investicije v novo opremo lahko bistveno zmanjša. Investicijsko-tehnična dokumentacija s katero razpolaga vzdrževanje je večkrat zelo pomanjkljiva in neuporabna.

Vzdrževalci pri svojem vsakdanjem delu pridejo do izkušenj. Zaradi tega bi bilo treba pri vsaki novi investiciji bolj upoštevati mnenja vzdrževalcev glede tehnične izvedbe nove investicije ali rekonstrukcije ter glede na varstvo pri delu.

V praksi, ko se prične z izgradnjo novih proizvodnih ali energetskih kapacitet, sta navadno dve poti, ki privedeta do začetka investiranja. V enem slučaju je pokazatelj potrebe za novo investicijo ali rekonstrukcijo samo vzdrževanje, drugi pokazatelj pa je uporabnik sredstev navadno takrat, ko ima potrebo za večjimi kapacitetami ali novo tehnologijo, v proizvodnji. Ravno v drugem primeru pa vzdrževalci malo ali pa sploh ne vplivajo na nabavo, glede na zahtevo po kasnejšem čim učinkovitejšem vzdrževanju.

V vseh modernih sistemih vzdrževanja strojnih in energetskih naprav ter opreme prevladuje mišljenje, da mora biti pri odločitvah o investiranju v nove objekte ali proizvodne kapacitete vzdrževanje eden realizatorjev in da je skupaj z investitorjem nosilec projektnih nalog. Pri tem mora vzdrževanje razpolagati s podatki, ki omogočajo, da so pogoji za kasnejše vzdrževanje optimalni. Pri izdelavi projektne naloge ali nabave nove opreme naj bi vzdrževanje temeljito proučili potrebe za vsemi vrstami energije in sugeriralo takšne rešitve, da se izogne vsem težavam pri vzdrževanju, ter da se odpravijo težave, katere so se pojavile v prejšnjih podobnih sistemih.

Tehnologija navadno postavlja pri novih investicijah predvsem tehnološke zahteve, ostale pa se, razen splošnih komercialnih, zapostavljajo. Zaradi tega bi pri odločanju o nabavi sredstev razen tehnologov in komercialistov moralo sodelovati vzdrževanje, ki bi na bazi dostavljene dokumentacije in svojih izkušenj, dalo svoje mnenje. Pri tem se ocenjuje, če je oprema in instalacije (električni, hidravlika, pnevmatika itd.) v redu glede

vzdrževanja. Nadalje se ocenjuje možnost nabave rezervnih delov ter se glede na to postavijo določeni pogoji. Upoštevati je treba možnost razširitve proizvodnih prostorov in možnost vgrajevanja nove opreme.

Vsebinski investicijsko tehnične dokumentacije se mora posvetiti velika pozornost, katere se pa ne more prepustiti projektantu oz. dobavitelju opreme. Za normalno vzdrževanje oz. remonte je velikega pomena urejena in popolna tehnična dokumentacija. Večkrat razpolagamo samo z minimalnimi tehnično komercialnimi podatki, kateri pa so za normalno vzdrževanje nezadostni. Vzdrževanje mora dobiti kompletno tehnično dokumentacijo z vsemi detalji, opisi, risbami, navodili za montažo in uporabo, spiski rezervnih delov ipd. Nujne zahteve vzdrževanja po investicijsko tehnični dokumentaciji so sledeče:

1. Opis in delovanje
2. Montaža
3. Upravljanje
4. Vzdrževanje
5. Spisek pogostih okvar
6. Spisek rezervnih delov
7. Risbe in sheme
 - načrt mazanja
 - Shema električnega sistema
 - Pnevmatika
 - Hidravlika
 - Hlajenje oz. ogrevanje
8. Zaščitne mere iz varstva pri delu
9. Atesti oziroma pismene izjave

Vso dokumentacijo naj bi se od dobavitelja zahtevalo v slovenskem oz. srbskohrvatskem jeziku, katero je dobavitelj dolžan zagotoviti. To naj bi bila v glavnem vloga vzdrževanja pri investiranju in nabavi nove opreme. Le s takšnim sodelovanjem v celotnem programu investiranja vzdrževanja doprinaša, da se vedno osvaja čim bolj ekonomična rešitev, tako, da so stroški v času uporabe sredstev minimalni. Večkrat še vse pre pogosto dajemo prednost najcenejši ponudbi glede na začetne stroške, kompleksnejši pristop k investiranju naj bi prišel do čim optimalnejših zaključkov.

J. J.

TRBOVLJE			MREŽA			DSSS			DO BREZ BUDUČNOSTI			BUDUČNOST		
1977	Indeks		1976	1977	Indeks	1976	1977	Indeks	1976	1977	Indeks	1976	1977	Indeks
320	98		637	680	107	527	561	106	2736	2847	104	564	830	147
85.244	133		166.228	143.046	86	93.380	115.868	124	108.526	107.236	99	67.539	66.225	98
256	103		32	21	66	28,2	33	117	54	42	78	59	61	103
79.203	130		142.085	117.372	83	82.871	103.478	125	95.399	93.637	98	60.096	59.277	99
11,4	335		29,2	13,8	47	-	-	-	14,3	7,9	55	11,8	7,9	67
12,3	342		34,1	16,9	50	-	-	-	16,2	9,0	56	13,3	8,8	66
29,2	348		9,3	2,9	31	-	-	-	7,7	3,3	43	6,9	4,8	70
69.481	119		93.571	97.568	104	82.871	103.478	125	79.909	85.205	107	52.115	54.039	104
38.369	112		51.964	57.359	110	51.002	57.216	112	45.804	50.770	111	30.069	32.546	108
3.590	110		4.732	5.209	110	4.335	4.823	111	4.090	4.515	110	2.505	2.712	108
299	101		610	648	106	559	574	103	2694	2802	104	564	830	147
13.909	89		23.025	18.517	80	20.529	41.342	201	19.667	21.128	107	12.649	13.935	110
6.465	166		25.211	26.941	107	9.907	12.110	122	13.331	13.817	104	7.443	6.948	93
1.622	77		386	324	84	166	151	91	441	375	85	270	501	186
35.589	125		541.963	708.558	131	311.692	341.923	110	205.069	260.457	127	115.429	108.296	94
150,5	99		111,6	108,8	97	127,9	139,9	109	118,6	116,5	98	151,3	141,5	94
124,9	128		124,7	105,7	85	103,0	117,7	114	111,1	100,5	90	88,7	96,7	109
108,3	113		111,9	107,0	96	118,1	111,5	94	108,9	105,8	97	96,7	82,9	86

SINDIKAT V PRETEKLEM OBDOBJU

Pretekla so tri leta, odkar smo v organizaciji sindikata izvedli reorganizacijo v skladu s statutarim dogovorom zveze sindikatov Slovenije. Sledili smo samoupravnemu organiziranju v TOZD in ustanovili OOS v vseh TOZD ter formirali sindikalne skupine, kot osnovne celice za uspešno sindikalno delovanje, saj so potrebe, zahteve, želje in problemi članstva različni v posameznih TOZD in se zato lahko uspešno rešujejo le v tisti sredini, kjer nastajajo. Pri tako organiziranem sindikatu smo v teh letih prišli do dragocenih izkušenj, katere bomo lahko uspešno uporabili tudi v prihodnje. Zavedati pa se moramo, da nismo naredili vsega kar bi lahko, kajti pristojnosti in dolžnosti OOS so v sedanjem razvoju našega samoupravnega družbeno političnega sistema tolikšne, da je sam IO OOS vključno z IO konference prešibak organ za uspešno reševanje nalog, zato se pri sindikalnem delu zahteva aktivnost celotnega članstva.

Mandatna doba voljenih organov v sindikatu traja 4 leta. Zaradi uskladitve z ostalimi volitvami v občini, republiki in zvezi, predvsem pa zaradi kongresnega leta 1978, ko se bodo obravnavale in sprejemale nove smernice o razvoju samoupravljanja in vlogi sindikata, moramo mandatno dobo skrajšati in že v začetku letošnjega leta izvesti občne zборе. Namen tega je v tem, da se člani, predvsem pa sindikalni aktivisti z vsemi spremembami kar najbolje seznani, da bodo lahko sindikalno delo v prihodnjih letih uspešno usmerjali in vodili. Namen občnih zborov OOS ni samo v tem, da izvolijo nove organe sindikata marveč v tem, da pregledajo svoje dosedanje delo, ga ocenijo ter predlagajo osnovna izhodišča za delo v prihodnjem mandatnem obdobju. Jasno je, da preteklosti ni mogoče popraviti, vendar pa bodo mnenja, pripombe, predlogi ter dobro namerna kritika izrečena na občnem zboru, lahko v veliko korist za uspešnejše in plodnejše delovanje celotne organizacije sindikata, predvsem pa njenih izvršilnih organov. Ker smo na letnih skupščinah že obravnavali delo sindikata v preteklih letih, se sedanje poročilo nanaša predvsem na delo sindikata v letu 1977.

Družbeno politično delo OOS je bilo v preteklem letu usmerjeno v uresničevanje zakona o združenem delu. V okviru DO je bila formirana komisija za izdelavo analize samoupravnega organiziranja in komisije za izdelavo analize ekonomskih odnosov med TOZD. Analizo so obravnavali IO OOS v okviru političnega aktiva, prav tako pa so jo obravnavali tudi vsi zbori delavcev.

Predlagane spremembe na obeh področjih pa smo že pričeli izvajati. Druge pomembnejše dejavnosti pa so bile:

- obravnavanje sindikalne liste za leto 1977
- obravnavanje osnutka samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva

- obravnavanje samoupravnih aktov DO in
- uspešno izveden referendum za njihovo potrditev.

Športno rekreativna dejavnost je bila v sindikalnem delu pri-
sotna vse leto. Organiziranih je bila vrsta tekmovanj v zimskih športih, od katerih je bila najpomembnejša organizacija 25. jubilejnega tekmovanja usnjarjev, gumarjev in čevljarjev v veleslalomu na Zelenici. Pozabiti pa ne smemo organizacije tečaja za smučarje začetnike ter sindikalnih tekmovanj, ki so bila izvedena v okviru DO, TOZD in DE. Tekmovalne ekipe DO so se udeležile raznih tekmovanj, ki so bila organizirana v okviru občine in republike in na teh tekmovanjih dosegle izredne rezultate. Uspešno opravljeni tečaj Majde Kramar in Antona Pavška za organizatorja rekreacije v DO, imenovanje odbora za organiziranje rekreacije, ki ga je imenoval IO konference sindikata je garancija, da bomo v prihodnje na področju masovne rekreacije delavcev, še veliko več naredili.

Ostala sindikalna dejavnost je bila usmerjena na različna področja, od katerih je vsekakor potrebno omeniti:

- pogodbo s temeljno kulturno skupnostjo Tržič, o odkupu vstopnic za gledališke predstave, katere posredujemo svojim članom po znižani ceni
- formiranje pevskega zbora in njegovega uspešnega delovanja

- proslava ob DNEVU ZMAGE na Čevdrcih
- uspešno izvedeno krvodajalsko akcijo in
- sodelovanje s karavlo KOKRŠKEGA ODREDA na Ljubljano, katere pokrovitelj je naša delovna organizacija.

Iz sredstev sindikalne organizacije je bila dana finančna pomoč DE pri organiziranju izletov in športnih tekmovanj, nadaljevali smo z obiski pri svojih članih, ki so dalj časa na bolovanju, nudili smo finančno pomoč nekaterim članom DO, ki so se znašli v težkih finančnih razmerah, nekaj sredstev pa smo namenili za športno sodelovanje s TOZD BUDUČNOST in Tovarno usnja iz Slovenj Gradca.

Vsekakor celotno delo sindikata v poročilu ni navedeno, saj so bile nekatere dejavnosti že med letom objavljene v »Čevljarjevih obvestilih« in »Čevljarju«. Namen poročila je predvsem ta, da se vsi člani seznani s pestrostjo sindikalnega dela, s področji na katera je sindikalno delo usmerjeno in z najvažnejšimi aktivnostmi, ki so bile izvedene v letu 1977.

Ne smemo pozabiti, da je sindikalno delo v naši DO zasnovano na popolnem amaterstvu in, da je zato vsaka vzpodbuda in pomoč iz vrst članstva, še kako dobrodošla.

Pavel Roblek

SKLEPNI RAČUN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA "PEKO" TRŽIČ na dan 31.12.1977

	TOZD OBUTEV	TOZD POLIURETAN	TOZD GUMOPLAST	TOZD PRODAJA	DSSS	SKUPAJ
število zaposlenih	1008	155	137	104	586	1990
Dohodki:						
Prenešen saldo	20.346,80	3.128,70	2.765,40	2.099,30	11.828,55	40.168,75
Vrnjeno posojilo	1.013,05	155,80	137,70	104,50	588,95	2.000,00
del 404 članarine	127.515,70	19.608,10	17.331,00	13.156,45	74.131,15	251.742,40
dotacija tovarne	32.924,60	5.062,85	4.474,90	3.396,95	19.140,70	65.000,00
dohodek od reklam.oglasov	5.318,60	817,85	722,85	548,75	3.091,95	10.500,00
ostali izredni dohodki	2.074,85	319,05	282,10	214,05	1.206,25	4.096,30
Dohodki skupaj:	189.193,60	29.092,35	25.713,95	19.520,00	109.987,55	373.507,45
Izdatki:						
naročnine časopisov in revij	6.349,30	976,35	862,95	655,20	3.691,20	12.535,00
stroški denarnega prometa	874,20	134,45	118,80	90,20	508,20	1.725,85
ostali manjši izdatki	16.794,35	2.582,45	2.282,65	1.732,75	9.763,35	33.155,55
občni zbori, plenumi, seje	757,65	116,50	103,00	78,15	440,45	1.495,75
kult.prosvetno delo	13.846,90	2.129,20	1.881,95	1.428,70	8.049,80	27.336,55
nabava knjig	3.673,35	564,85	499,30	379,00	2.135,50	7.252,00
fiskulturno delo	54.958,70	8.450,90	7.469,70	5.670,35	31.950,20	108.499,85
pomoč bolnim in soc.pomoči	32.932,55	5.064,10	4.475,95	3.397,80	19.145,25	65.015,65
dotacije za izlete	42.505,65	6.536,10	5.777,10	4.385,50	24.710,65	83.915,00
dotacije drugim organiz.	3.456,95	531,60	469,80	356,75	2.009,70	6.824,80
nepredvideni izdatki	1.375,65	211,50	186,95	141,95	799,75	2.715,80
dotacija blag.vzaj.pomoči	5.065,30	778,90	688,45	522,60	2.944,75	10.000,00
dano posojilo - sledi vrač.	2.818,95	-	-	-	-	2.818,95
Izdatki skupaj:	185.409,50	28.076,90	24.816,60	18.838,95	106.148,80	363.290,75
Dohodki v letu 1977	189.193,60	29.092,35	25.713,95	19.520,00	109.987,55	373.507,45
Izdatki v letu 1977	- 185.409,50	28.076,90	24.816,60	18.838,95	106.148,80	363.290,75
Razlika - ostanek 31.12.77	3.784,10	1.015,45	897,35	681,05	3.838,75	10.216,70

BREZBRIŽNOST PRI VARJENJU BI LAHKO UPEPELILA GUMARNO

Dogodek, ki se je pripetil v preteklem mesecu pri nas, me je vzbudil, da napišem teh par vrstic za opozorilo v bodoče.

Zelo visok je odstotek požarov, ki so nastali zaradi varjenja in rezanja s prenosno opremo v prostorih, ki niso bili ustrezno pripravljeni ali pa so bili sploh neprimerni za tovrstna dela. Pri varjenju nastajajo iskre, ki letijo na vse strani v polmeru in če padejo na vnetljive snovi se le-te vžgejo. Ob varjenju na odrih pa iskre padajo nekaj metrov globoko. Tako nastane požar, ki se močno razplamti, še predno ga opazimo.

Kadar vroči kosci kovin padajo na vnetljive snovi povzročijo požar. Požar ali eksplozija pa lahko nastane tudi v primerih, če se toplota prevaja po kovini, npr. vzdrževalno delo na cisternah ali cevovodih. Požar ali eksplozijo, ki bi lahko nastala zaradi varjenja, lahko preprečimo le takrat, če pred začetkom dela poskrbimo za odstranitev vseh vnetljivih snovi.

Za požar sta odgovorna, kadar pri varjenju in rezanju kovin nista poskrbela za požarno-preventivne ukrepe, vodja dela in neposredni izvajalec: rezalec, varilec. Nevarnost za nastanek požara preti predvsem takrat, kadar se izvajalec ne zaveda posledic in sicer:

- bližine vnetljivih in gorljivih snovi
- prisotnost ali možnosti razvijanja eksplozivnih zmesi vnetljivih plinov zraka

Za varnostne ukrepe, ki jih morajo poprej zagotoviti varilci, so odgovorni tudi njihovi nadrejeni, ki so prevzeli delo, toda ne po receptu, naj bo delo opravljeno z minimalnimi denarnimi stroški in čim krajšem časom. S predpisi o varstvu pri delu so razčlenjene odgovornosti za varno delo in ukrepi, ki jih je treba izpolniti na mestu. V tem članku bom navedel le nekaj najpomembnejših ukrepov, ki jih morajo upoštevati varilci in oseba, ki ji je zaupana neposredna naloga nadzora za preprečitev nastanka požara.

1. Na vsako delovno mesto, kjer bo kdo varil ali rezal kovine, mora delodajalec določiti osebo, ki je strokovno usposobljena za tako delo. Ta oseba je odgovorna za varno delo z opremo za varjenje.

2. Pred pričetkom dela mora vodja varjenja poskrbeti za odstranitev oziroma za zavarovanje vseh gorljivih snovi z mesta, kjer bodo varili in zavarovati ves prostor, kamor bi lahko letele iskre. Upoštevati je treba varnostno razdaljo najmanj 10 m.

3. Na varilnem mestu je treba pripraviti ustrezno gasilno sredstvo. Če je nevarnost na delovnem mestu, kjer bodo varili, večja zaradi prisotnosti zelo gorljivih snovi, je treba zahtevati gasilca, ki je usposobljen za gašenje.

4. Upoštevati je treba pravilo, da varjenje ni dovoljeno v prostorih, kjer je v bližini večja zaloga lahko vnetljivih snovi.

5. Varjenje kovinskih konstrukcij, ki se neposredno dotikajo lesenih ali drugih gorljivih snovi ni dovoljeno. Varjenje pa je dovoljeno na tistih mestih, kjer ni mogoče povzročiti nevarnosti za požar, delo pa mora biti opravljeno pod stalnim nadzorstvom strokovne osebe in kadar je poskrbljeno:

- za zadostne količine gasilnih sredstev,
- za odstranitev pajčevin, prahu in odpadnega materiala,
- za zavarovanje vseh odprtih v zidovih, stropih in tleh, da skozi ne bi padale iskre,
- za odstranitev vnetljive izolacijske obloge kadar se bi varilo na cevovodih,
- za pokritje strojev in druge opreme z negorljivimi ponjavami (oziroma mokrimi), da jih ne morejo doseči leteči ogorki.

6. Po končanem delu morata varilec in gasilec ugotoviti, da ni nobene nevarnosti več za nastanek požara ali morebitni vžig gorljivih snovi in šele na podlagi take ugotovitve lahko zapustita delovno mesto. Pred tem pa morata to ugotovitev zabeležiti v delovno knjigo z lastnoročnim podpisom in potrditi, da nevarnosti za požar ni.

Mislim, da bom s temi vrsticami prispeval nekaj za izboljšanje naše preventive, zaščite in samozaščite, ki nam mora biti vsem na prvem mestu.

Prirjeno iz preventive v gasilstvu
Priredil gasilski častnik Šavs Franc

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se delovni organizaciji PEKO iskreno zahvaljujem za odpravnino in sodelavcem iz modelirnice za lepo darilo. Vsem želim mnogo delovnih uspehov.

Andrej Vovnik



SEMINAR

V našem Čevljarju smo že pisali o seminarju, ki smo ga organizirali za prodajalce TOZD Prodajalna organizacija Mreža. Tokrat pa lahko posredujemo nekaj ugotovitev o seminarju. Seminar je bil izveden v štirih skupinah po 3 dni in se ga je udeležilo 111 prodajalcev. Program je obsegal 20 ur. Po oceni udeležencev seminarja je bil program nekoliko prenatrpan, vendar so bile izbrane teme zelo zanimive. Prepričani so, da jim bo znanje, ki so ga dobili na tem seminarju koristilo pri vsakdanjem delu.

Najbolj so bili zadovoljni, da smo jim omogočili ogled podjetja in celotnega proizvodnega procesa. Enotnega mnenja so bili, da je v večini primerov delo precej zahtevno in da delajo delavci v zelo dobrih delovnih pogojih, le za oddelek gumarne so bili mnenja, da je delo tu naporno, za zdravje škodljivo in delovni pogoji ne najboljši.

Med pomembnejšimi temami seminarja je bila Prodajna psihologija – področje, s katerim se srečujejo prodajalci pri opravljanju zahtevnih delovnih nalog. Predavanje jim je bilo v posebno zadovoljstvo, kar se je odražalo pri njihovem sodelovanju s predavateljico Bredo Miščević, dipl. psihologinjo.

Predavanje tov. Jožeta Tišlerja, vodja modelirnice zgornjih delov o tehnologiji obutve jim bo nesporno lahko mnogo koristilo pri svetovanju in prodaji določenih vrst obutve.

Poleg teh dveh tem, ki sta bili najboljše, so poslušali še: o samoupravnih organiziranosti, medsebojnih odnosih, nagrajevanju, varstvu pri delu in o ekonomski propagandi. Upamo, da smo seminar popestrili z dvema filmoma: »5000 rok en čevlj« in »Šušarska nedelja«.

Po anketi sodeč je zaželeno, da bi s to obliko izpopolnjevanja še nadaljevali in poleg novih pomočnikov povabili tudi tiste, ki so že dalj časa v prodajalni in so mogoče pred leti že poslušali tak ali podoben seminar. Kot rdeča nit skozi cel seminar pa se je odvijala želja po večji navezanosti in sodelovanju s celotno delovno organizacijo, saj še kako pogrešajo tesnejše stike na vseh področjih.

Sodelovanje med udeleženci je bilo zelo pristrčno, spoznali so se med seboj, navezali tesnejše stike in se poslovali z željo, da se ponovno snidejo. Zadnja skupina seminaristov pa se je poslovila z 29 nageljni, kolikor je štela skupina udeležencev.

Milka Meglič

ZAHVALE

Ob smrti mame

MARIJE ŠVAB

se iskreno zahvaljujem za poklonjeni venec in denarno pomoč ter za izrečena sožalja sodelavcem oddelka 512.

Janez Švab

Ob izgubi mojega dobrega očeta

JERNEJA AMBROŽ

se zahvaljujem delovni skupnosti PEKO za poklonjeno cvetje in izrečena sožalja. Posebno pa se zahvaljujem sodelavcem iz oddelka 523 za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Janez Ambrož

Ob smrti dragega očeta

ALOJZIJA ZUPAN

se zahvaljujem za poklonjeno cvetje in denarno pomoč sodelavcem iz oddelkov 512 šivalnica, prirezovalnica 512 in mehanična delavnica.

Tinca, Štefka in Vili

ŠUŠTARIADA

Čeprav smo menili, da bo že lanska jubilejna 25. tekma v veleslalomu tradicionalna ŠUŠTARIADA dobila novega domačini, smo tudi tokrat na zadovoljstvo vseh organizirali tekme na Zelenici.

Lepo vreme je privabilo več kot 300 nastopajočih in veliko število gledalcev.

Obe progi sta bili nared že dan prej, tako kot na največjih mednarodnih tekmah. Za temi ni zaostala niti težina daljše proge, ki je zahtevala vse preveč odstopov.

Tov. Bukovnik Jože je s svojimi domislicami vnesel med udeležence veliko dobre volje, saj je vsakogar komentiral z glasnim megafonom.

Tekmi sta prisostvovala tudi pokrovitelj tov. Janez Bedina in tov. Vera Marin, predstavnica republiških sindikatov naše panoge.

Ceprav je bilo pomembno predvsem sodelovati, se je med tekmovalci videla velika borbenost in želje za čim boljše uvrstitve. Tekmovalci so dosegli naslednje rezultate:

starejše članice

1. Kramar Majda	PEKO	44,44	10 točk
2. Zorc Jožica	KONUS	51,44	9 točk
3. Petrc Tamara	KO - TO	52,74	8 točk
4. Jerman Marjanca	SAVA	53,49	7 točk
5. Križaj Marija	PEKO	53,60	6 točk
6. Stritih Silva	PEKO	55,11	5 točk
7. Kralj Mila	PEKO	55,20	4 točke
8. Govekar Nika	IUV	57,60	3 točke
9. Klemenc Ivanka	PEKO	57,77	2 točki
10. Uhan Tončka	PLANIKA	57,82	1 točko

mlajše članice

1. Lavrič Irena	PEKO	43,69	10 točk
2. Dolčič Milena	PEKO	44,18	9 točk
3. Brezar Anka	PEKO	47,56	8 točk
4. Mulec Helena	IUV	48,39	7 točk
5. Sova Metka	PEKO	49,03	6 točk
6. Eignar Marija	PEKO	50,64	5 točk
7. Mežek Breda	PEKO	51,05	4 točke
8. Favaj Ivica	SLOVENJ GRADEC	51,55	3 točke
9. Kavčič Anuška	ALPINA	51,89	2 točki
10. Kosem Mira	PLANIKA	52,42	1 točko

veterani nad 45 let

1. Perko Janez	TRIO	44,93	10 točk
2. Stanovnik Stane	GALANT	45,07	9 točk
3. Kališnik Janez	PEKO	45,37	8 točk
4. Volčina Tugomir	KOSTROJ	45,63	7 točk
5. Stritih Franc	PEKO	46,60	6 točk
6. Erzmočnik Metod	ALPINA	46,81	5 točk
7. Juvan Vinko	SLOVENJ GRADEC	47,89	4 točke
8. Peharc Anton	PEKO	48,71	3 točke
9. Slapar Damjan	PEKO	49,53	2 točki
10. Faganuz Mirko	SAVA	49,77	1 točko

člani od 36 do 45 let

1. Šušteršič Viktor	SAVA	43,63	10 točk
2. Luštrek Roman	SAVA	44,48	9 točk
3. Bajžel Miha	SAVA	44,56	8 točk
4. Švab Vinko	PEKO	44,88	7 točk
5. Trček Silvo	ALPINA	44,99	6 točk
6. Pokoren Tugomir	KONUS	45,24	5 točk
7. Močnik Štefan	TRIO	45,42	4 točke
8. Kosmač Peter	ALPINA	45,48	3 točke
9. Krašovec Andrej	IUV	45,64	2 točki
10. Andrijašič Jože	SAVA	45,84	1 točko

člani od 26 do 35 let

1. Komac Franc	TRIO	56,40	10 točk
2. Meglič Jernej	PEKO	57,30	9 točk
3. Sova Stanko	PEKO	57,70	8 točk
4. Meglič Ferdo	SAVA	59,56	7 točk
5. Jurjevčič Drago	PEKO	59,77	6 točk
6. Langenvalter Janez	IUV	1,00,60	5 točk
7. Kramar Nande	PEKO	1,00,88	4 točke
8. Kosmač Rajko	ALPINA	1,01,48	3 točke
9. Grm Janez	SAVA	1,02,04	2 točki
10. Rakun Igor	KO- TO	1,02,44	1 točko

člani do 25 let

1. Meglič Jože	PEKO	54,81	10 točk
2. Klemenc Milan	PEKO	54,91	9 točk
3. Primožič Anton	PEKO	56,42	8 točk
4. Podobnik Marko	ALPINA	57,12	7 točk
5. Perko Peter	PEKO	57,79	6 točk
6. Seljak Dušan	POLIKS	58,26	5 točk
7. Oblak Marjan	POLIKS	58,32	4 točke
8. Pišljak Zdravko	ALPINA	1,00,39	3 točke
9. Bajt Pavel	SAVA	1,01,18	2 točki
10. Meglič Anton	PEKO	1,01,64	1 točko

Uvrstitev ekip:

1. PEKO TRŽIČ	54 točk
2. SAVA KRANJ	27 točk
3. ALPINA ŽIRI	26 točk
4. TRIO TRŽIČ	24 točk
5. IUV VRHNIKA	17 točk
6. KONUS SLOVENSKE KONJICE	14 točk
7. GALANT	9 točk
8. KO - TO	9 točk
9.-10. KOSTROJ SLOVENSKE KONJICE	7 točk
TOVARNA USNJA SLOVENJ GRADEC	7 točk
11. POLIKS	5 točk
12. PLANIKA	1 točka

Prihodnja ŠUŠTARIADA bo na Veliki planini v organizaciji sindikata TOKO iz Domžal.

Božidar Meglič



MALI NOGOMET

27. marca sta se v malem nogometu pomerili ekipi elektro in mehanične delavnice. V prvem polčasu sta si bili ekipi enakovredni, toda pozneje se je pokazalo, da je bila ekipa elektro delavnice boljše pripravljena, zato je zmagala s 5:2. Gole so dosegli: za elektro delavnico Perko (4), Uzar (1); za mehanično delavnico pa Benedik (1) in Klemenc (1). Takih tekmovalcev in športnih srečanj si še želimo.

Peter Perko

čevljar

glasilo delovne organizacije tovarne obutve PEKO Tržič n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Marjan Markič, Nataša Meglič, Milka Meglič, Flore Gros, Anton Simončič ing. org., Marija Slapar. — Glavni in odgovorni urednik: Marija Slapar. Naslov uredništva: »PEKO« Tržič, Telefon 50-260, int. 217. — Tisk: GP Gorenjski tisk Kranj. Izhaja enkrat mesečno v nakladi: 3000 izvodov v slovenskem in 1500 izvodov v srbohrvatskem jeziku. Glasilo dobijo člani delovne organizacije, štipendisti, vajenci in upokojenci brezplačno.